



Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ

Σπύρος Α. Μοσχονάς

Ρυθμίσεις
Γλωσσικές στάσεις
Γλωσσικές ιδεολογίες

1/4/2026

2. Γλωσσικές στάσεις



Γλωσσικές
στάσεις

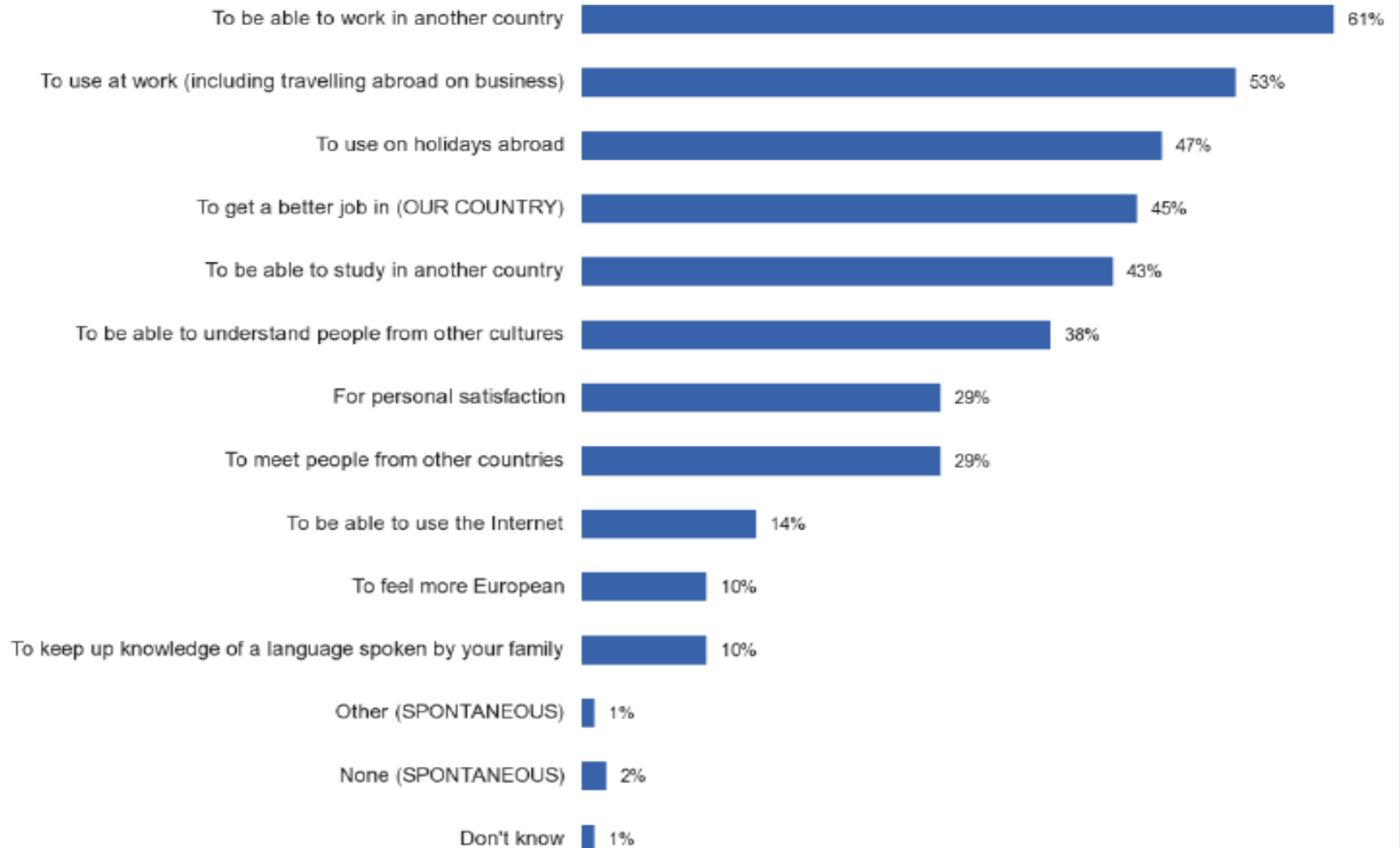
2. Γλωσσικές στάσεις (attitudes): Ορισμοί

- » «Affect for or against a psychological object»(Thurstone, 1931)
- » «A learned disposition to think, feel and behave towards a person or object in a particular way»(Allport, 1954)
- » «A construct, an abstraction ... an inner component of mental life ... [expressed in] stereotypes, beliefs, verbal statements or reactions, ideas and opinions, selective recall, anger or satisfaction» (Oppenheim, 1982)

- ▶ Γνωστικό (cognitive)
- ▶ Συναισθηματικό (affective)
- ▶ Βουλητικό (conative)

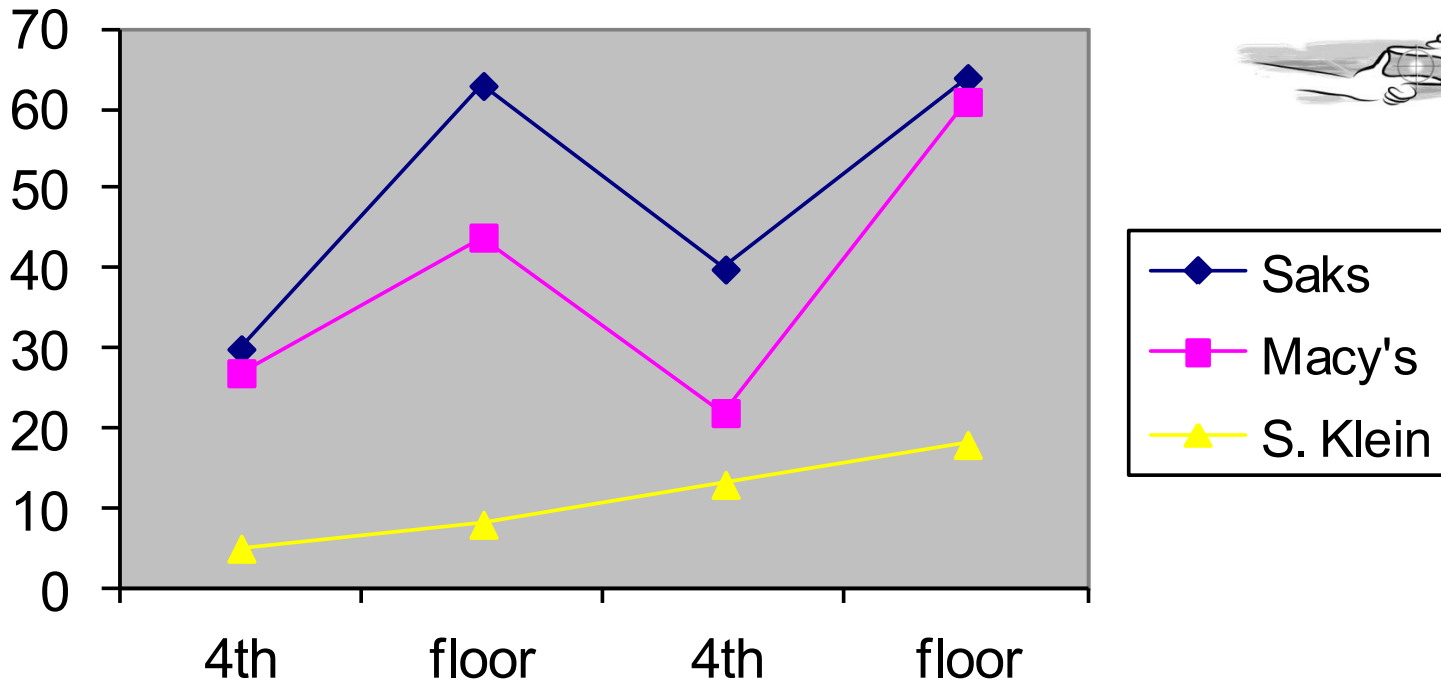
Ερωτηματολόγιο: Πολυγλωσσία (Special Eurobarometer 386, 2012)

QE2. In your opinion, what are the main advantages of learning a new language?



Εξαρτημένες – ανεξάρτητες μεταβλητές

Percentage of all (r-1) by store for four positions



- εξαρτημένη μεταβλητή: μια γλωσσική μεταβλητή
- ανεξάρτητη μεταβλητή: κοινωνική τάξη, ιδεολογία

W. Labov, "The Social Stratification of (r) in NY City Department Stores"

Εξαρτημένες – ανεξάρτητες μεταβλητές (matched-guise)

Ανεξάρτητη μεταβλητή:

4 δίγλωσσοι διαβάζουν μια παράγραφο
στα αγγλικά και στα γαλλικά
= 8 παράγραφοι

Εξαρτημένη μεταβλητή:

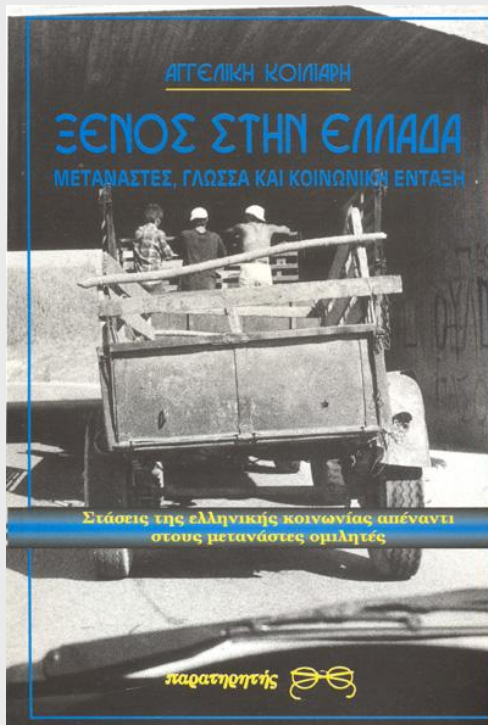
Height, good looks, leadership, sense
of humour, likeability, intelligence,
religiousness, self-confidence,
dependability, kindness, entertaining,
ambitious, sociable character

- Στις μελέτες μεταβλητότητας, η γλωσσική μεταβλητή είναι η **εξαρτημένη** μεταβλητή.
- Στις μελέτες γλ. στάσεων, η γλωσσική μεταβλητή είναι η **ανεξάρτητη** μεταβλητή!

Matched-guise (Εναρμονισμένες αμφιέσεις): diglossia (διγλωσσία)

	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ	Υ	Χ	F-RATIO / Z-TEST	P
ΚΥΡΟΣ	Ευφυΐα	4.79	4.78	Z=0.074	p>0.05
	Αυτοπεποίθηση	5.05	4.89	F188, 194=1.78	p<0.05
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ	Φιλικότητα	3.69	4.54	Z=5.55	p<0.05
	Αξιοπιστία	4.47	4.87	F189, 196=1.42	p<0.05
	Προοδευτικότητα	2.81	4.45	F187, 195=1.39	p<0.05
	Καλή χρήση	4.43	4.82	F189, 195=1.44	p<0.05

Μαρία Αραποπούλου, «Δημοτική, καθαρεύουσα και οι στάσεις των νέων» (1998)



- 1 -

Τα αυτονόητα του ρατσισμού και οι κοινοτοπίες του αντιρατσισμού

Του Σπύρου Μοσχονά*

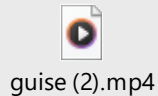
Αγγελική Κουλιάρη: Ξένος στην Ελλάδα: Μετανάστες, γλώσσα και κοινωνική ένταξη. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής, 1997. 94 σελ.ς.

Επίφοβο, τρομακτικό στο ρατσισμό είναι το αυτονόητό του. Ποιος διέρρηξε το διπλανό διαμέρισμα; Μα φυσικά Άλβανοί. Η φυσικότητα αυτής της απάντησης δεν προκύπτει από το γεγονός ότι κάποιος — οι ρατσιστές — «χρησιμοποιούν τη δύναμή τους για να εξαναγκάσουν κάποιους άλλους σε αθέμιτη μεταχείριση». Ούτε από το γεγονός ότι κάποιος — οι «ξενόφοβοι» — «προβάλλουν τους φόβους τους σε συγκεκριμένες ομάδες ή άτομα», όπως θα έλεγε η Αγγελική Κουλιάρη. Ο ρατσισμός λειτουργεί ως *σπillover* αίσθημα, ειδικότερα ως τρόπος ενδυνάμωσης του «εθνικού αισθήματος», ως ιδεολογία, ακριβώς επειδή δεν έχει επίγνωση των άρρητων παραδοχών του, ως εξαρτημένο αντανάκλαστικό, ακόμα και εκείνων που πασχίζουν να μην εξαρτηθούν. Λειτουργεί ως μέσο ταξικών διακρίσεων, κυρίως διαφοροποίησης των κατώτερων τάξεων από μια προλεταριοποιημένη κοινωνική ομάδα, την ομάδα των «ξένων». Λειτουργεί ως στιγνή εκμετάλλευση της εργατικής δύναμης. Λειτουργεί ως άλλοθι. Λειτουργεί, τέλος, ως «ευρετική διαδικασία», και, δυστυχώς, ως ευρετική διαδικασία που ενίοτε επιτυγχάνει: αν θέλετε τον ένοχο, ψάξτε τον στους Άλβανούς. Αν δεν ήταν όλα αυτά συγχρόνως, ο ρατσισμός δεν θα είχε τύποτα το αυτονόητο. Άρα, τίποτα το τρομακτικό.

Το βιβλίο της Αγγελικής Κουλιάρη Ξένος στην Ελλάδα θέλει ν' αποδείξει κάτι απλό, σχεδόν αυτονόητο: ότι η στάση μας απέναντι στους συνομιλήτες μας, ειδικότερα απέναντι στους ξένους, ποικίλλει ανάλογα με τη γλώσσα και την προφορά τους. Η

* Ο Σ. Μοσχονάς είναι Λέκτορας Γλωσσολογίας στο Τμήμα Επικοινωνίας και Μ.Μ.Ε. του Πανεπιστημίου Αθηνών.

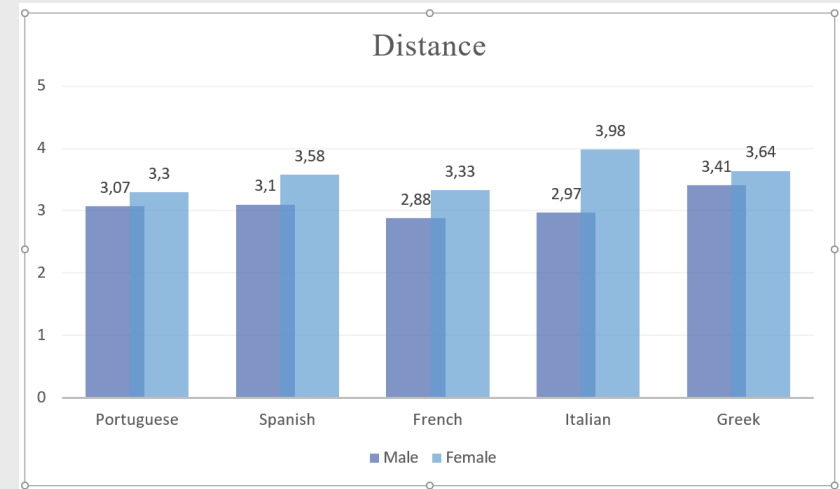
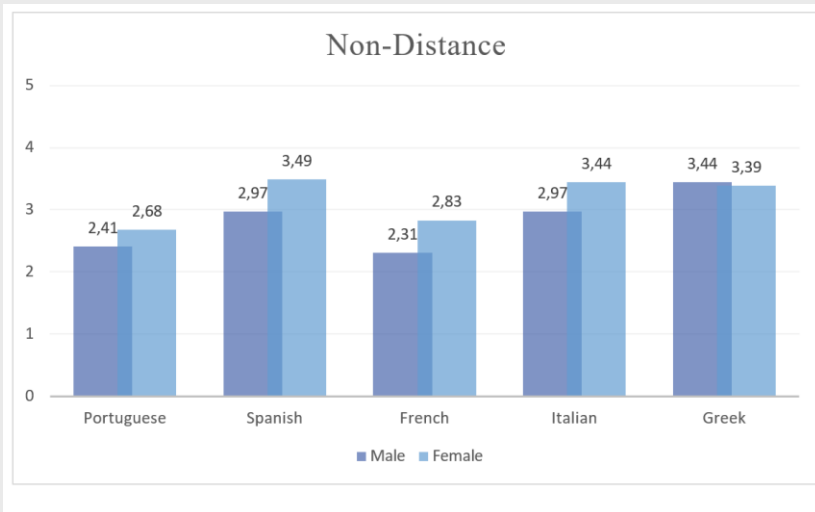
Η «προτιμώμενη εκφωνήτρια». Οι αμφιέσεις



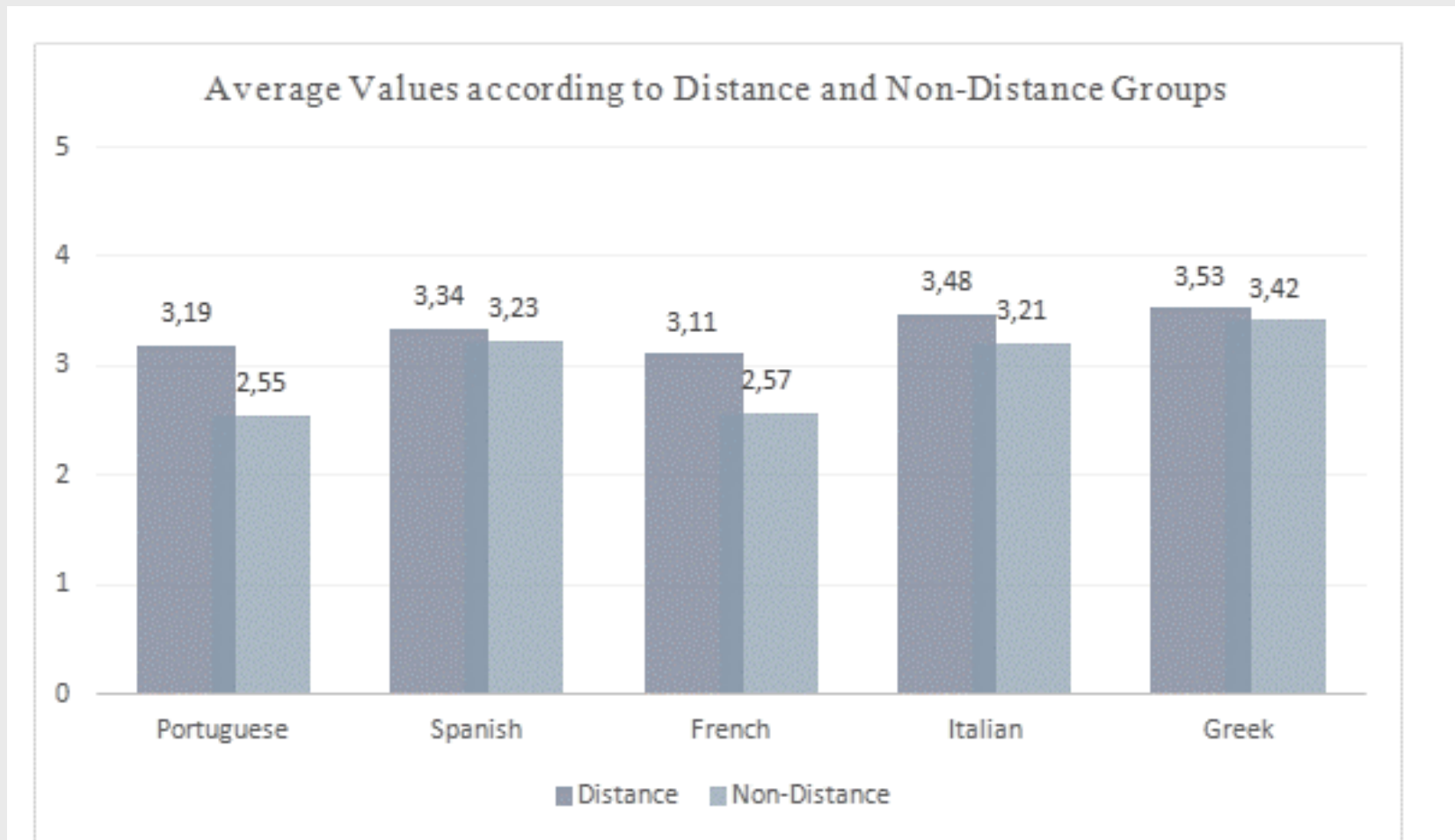
The person speaking is...	Very little					A lot				
Funny	1	2	3	4	5					
Attractive	1	2	3	4	5					
Friendly	1	2	3	4	5					
Self-confident	1	2	3	4	5					
Polite	1	2	3	4	5					
Tall	1	2	3	4	5					
Trustworthy	1	2	3	4	5					
Ambitious	1	2	3	4	5					
Efficient	1	2	3	4	5					

Beatriz Jorge, Carmen Grandío, Margarida Cruz,
Sara Marques

Η «προτιμώμενη εκφωνήτρια». Αποτελέσματα



Η «προτιμώμενη εκφωνήτρια». Αποτελέσματα



Beatriz Jorge, Carmen Grandío, Margarida Cruz,
Sara Marques